

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องทั่วถึง ประเทศนั้นก็จะมีประสบความสำเร็จในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศในด้านใดก็ตาม จำเป็นจะต้องพัฒนากำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกระบวนการที่ที่สำคัญที่สุดในการพัฒนากำลังคน คือ กระบวนการทางการศึกษานั้นเอง ดังนั้น รัฐบาลจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน องค์การหลักซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาของประเทศ ก็คือ กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน และได้มีพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการ ภายในกระทรวงออกเป็นกรมต่าง ๆ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ แต่ละประเภทออกไป เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรมอาชีวศึกษา รับผิดชอบในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา กรมการฝึกหัดครู รับผิดชอบการจัดการศึกษาการฝึกหัดครู และวิชาชีพในระดับอุดมศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน รับผิดชอบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยกรมต่าง ๆ เหล่านี้จะมีโรงเรียน สถานศึกษา วิทยาลัย หรือหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัด ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลางทั้งสิ้น จัดตั้งขึ้นในเขตอำเภอและจังหวัด ตามพระราชบัญญัติหรือระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษานั้น ๆ ยกเว้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเพียงกรมเดียวเท่านั้นที่ได้มีการแบ่งส่วนราชการ ออกเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยมีศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หรืออำเภอ เพื่อทำหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ ในงานอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องปฏิบัติในเขตจังหวัดหรืออำเภอ แล้วแต่กรณี

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 โดยมีศึกษาธิการจังหวัด เป็นหัวหน้าส่วนราชการ ที่สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติงาน ในราชการอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 687/2519 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด มีหน้าที่ตาม ประกาศคณะปฏิวัติดังกล่าว และดูแลกำกับเร่งรัดการปฏิบัติราชการ ทั้งส่วนราชการสังกัด ส่วนภูมิภาคและส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ภายใต้ข้อบังคับกฎหมาย ระเบียบราชการแผ่นดิน อีกทั้งปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการตรวจราชการ และรายงานผลการ ดำเนินงาน พ.ศ. 2530 ยังได้กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัด มีหน้าที่ในการกำกับติดตาม และให้คำแนะนำแก่หน่วยงาน สถานศึกษาตามแผนงาน งาน/โครงการ ตามนโยบายของ รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อให้การดำเนินงาน และปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย ในฐานะของผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค และฐานะที่เป็นองค์กรกลางทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวง ศึกษาธิการ จึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 ไว้ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2535)

1. ประสานและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของ จังหวัด และแผนปฏิบัติการ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ การตั้งและ จัดสรรงบประมาณประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของกระทรวงและแผนจังหวัด ตลอดจน กำกับ เร่งรัด ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการของหน่วยงานสังกัด กระทรวงภายในจังหวัด และเป็นหน่วยข้อมูลทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ในจังหวัด

2. ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการศึกษา การศาสนา และการ วัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานทั้งในและนอก สังกัดกระทรวงภายในจังหวัด ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการ การศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของจังหวัด

3. ปฏิบัติราชการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือศึกษาธิการจังหวัด หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ปฏิบัติราชการของกระทรวง ซึ่งมีได้กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดในจังหวัดโดยเฉพาะ

5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

จากบทบาทอำนาจหน้าที่ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดให้มีศักยภาพ สามารถปฏิบัติงานและทำหน้าที่หลักในการจัดและประสานงานการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมภายในเขตจังหวัดให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของจังหวัด ตลอดจนบรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้
(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2533)

1. ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาองค์กรไปสู่การปฏิบัติงานในฐานะของการเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรกลางทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของจังหวัด ในลักษณะของศูนย์ 3 ศูนย์ โดยมุ่งเน้นหน้าที่หลัก คือ

- ก. ศูนย์ข้อมูลสถิติและการวางแผน
- ข. ศูนย์บริการและประสานงาน
- ค. ศูนย์ติดตามและประเมินผล

2. ปรับปรุงองค์กรกลางการบริหารงานของกระทรวงทุกระดับ โดยได้เสนอขอปรับปรุงคณะกรรมการนโยบายและแผน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนในลุ่มภูมิภาค (คณะอนุกรรมการการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมจังหวัด) ต่อคณะรัฐมนตรีโดยเปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมกระทรวงศึกษาธิการ/จังหวัด และเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้ครอบคลุมการบริหารและการจัดการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมในลุ่มที่รับผิดชอบ โดยมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการตามเดิม และมุ่งเน้นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ให้สามารถวางแผนพัฒนาการศึกษาและการวัฒนธรรมแต่ละระดับ ซึ่งเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การติดตามและประเมินผลอีกด้วย

3. ปรับปรุงหน้าที่ และความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้มี ศักยภาพ สามารถปฏิบัติงานใน 3 ฐานะ คือ

ก. ฐานะกระทรวงศึกษาธิการและองค์การกลางทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม

ข. ฐานะสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ค. ฐานะผู้ปฏิบัติงานให้กรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ ครุสภา

จากการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่ผ่านมา พบว่า มีสภาพและปัญหาด้านสถานภาพทางการบริหารงาน ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2533)

1. สถานภาพของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ไม่เป็นที่ยอมรับของทั้งหน่วยงาน ทางการศึกษา สถานศึกษา และบุคคลอื่น ๆ เพราะหน่วยงานและบุคคลดังกล่าวไม่มั่นใจว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จะทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ หรือปฏิบัติงาน ในลักษณะของศูนย์ 3 ศูนย์ ดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นความเชื่อที่ได้รับการ สันนิษฐานมาจากอดีตที่สำนักงานฯ ไม่ได้สร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นทั้งในเรื่องของการบริหาร การจัดการ และด้านวิชาการ ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากระบบบริหารงานของกระทรวง ศึกษาธิการ และส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานฯ ที่ไม่ พยายามปรับปรุง และพัฒนาวิธีการทำงาน ให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางการ บริหารการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. การบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการ บริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าหน่วยงาน ส่วนมากจะปฏิบัติตน เป็นผู้บริหารในลักษณะงานประจำมากกว่าการปฏิบัติตนเป็นผู้นำซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จนทำให้บุคลากรของสำนักงานฯ ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มักเป็นผู้คอยปฏิบัติตามคำสั่ง จากเบื้องบนมากกว่าที่จะคิดค้นวิธีการเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน และในการบริหารงาน ก็มักจะบริหารตามระเบียบ คำสั่ง และตามเวลาที่จะมาถึงมากกว่าจะบริหารเป้าหมายของ งาน ตลอดจนบุคลากรในหน่วยงานได้รับการพัฒนาอย่างไม่มีระบบ

จากสภาพและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ศึกษาธิการจังหวัดจะมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษามาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แต่ใน ปัจจุบันโครงสร้างการบริหารการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของกรมต่าง ๆ ใน

กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนมีการปรับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของศึกษาธิการจังหวัดเป็นอย่างมาก ดังนั้น ศึกษาธิการจังหวัดจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ และเจตคติให้เกิดขึ้นในฐานะของผู้นำด้านบริหารการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมในจังหวัด ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคและกระบวนการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้เกิดการยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องในจังหวัด ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการเร่งรัดและพัฒนาโครงสร้างการบริหารที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษเพื่อให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสามารถบริหารงานให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ หรือกำหนดอำนาจหน้าที่ให้มีขึ้นมากเพียงใด การบริหารงานก็อาจยังไม่บังเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากผู้บริหารของหน่วยงานยังไม่ปรับปรุง หรือพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบ อำนาจหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และความล้ำเร้าขององค์การจะเกิดขึ้นได้ สอดคล้องอยู่กับคุณภาพของการบริหาร และการจัดการที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

และจากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร พบว่า การบริหารเป็นเรื่องของความพยายามที่จะใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ สอดคล้องอยู่กับคุณภาพของการบริหาร หรือการจัดการที่มีประสิทธิผล องค์การส่วนมากต้องประสบกับความล้มเหลว ส่วนใหญ่มีภุมิสาเหตุมาจากการขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพแทบทั้งสิ้น (กิตติมา ปรีดีติติก, 2529) ลักษณะทั่วไปของการบริหารนั้น จะครอบคลุมถึง 3 ประการ คือ การกิจการบริหาร กระบวนการบริหาร และทักษะในการบริหาร (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2527) ดังนั้น การบริหารไม่ว่าระดับใด ผู้บริหารจึงเกี่ยวข้องกับลักษณะ 3 ประการนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526) กล่าวว่า " การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์และศิลปะ ที่จะนำเอาทรัพยากรทางบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ " ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน สามารถนำเทคนิค และกระบวนการบริหารมาใช้แก้ปัญหาในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหาร เนื่องจากการ

บริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเกี่ยวเนื่องกัน การบริหารที่ดีจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก ดังนั้น กระบวนการบริหาร (process of administration) จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานของผู้บริหาร ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากเหตุผลและความสำคัญที่ได้กล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า ได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ไปมากน้อยเพียงใด และจากการศึกษาผลงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่พบว่าผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมาก่อน ผู้วิจัยจึงตัดสินใจที่จะศึกษากระบวนการบริหารงานดังกล่าว เพื่อจะได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้มีคุณภาพตามนโยบาย และเป้าหมายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการ-
จังหวัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดรวม 75 จังหวัด (ยกเว้น กรุงเทพมหานคร)
2. การศึกษากระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในครั้งนี้ยึดหลักตามกรอบแนวคิดของรัสเซล ที เกรก (Russell T. Gregg 1957 : 273-316) ดังนี้
 - 2.1 การตัดสินใจสั่งการ (Decision making)
 - 2.2 การวางแผน (Planning)
 - 2.3 การจัดองค์การ (Organizing)
 - 2.4 การติดต่อสื่อสาร (Communicating)
 - 2.5 การใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ (Influencing)
 - 2.6 การประสานงาน (Coordinating)
 - 2.7 การประเมินผลงาน (Evaluating)

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร และปัญหาในการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
2. ผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. กระบวนการบริหารงาน หมายถึง วิธีการบริหารงาน โดยกำหนดขั้นตอนอย่างมีระบบและสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยยึดหลักตามกรอบแนวคิดของ รัสเซล ที เกรก (Greag)
2. การตัดสินใจสั่งการ หมายถึง การที่ผู้บริหารตกลงใจดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด และเลือกทางเลือกที่มีเหตุผลสนับสนุนรอบด้าน
3. การวางแผน หมายถึง การเตรียมการอย่างรอบคอบเพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิบัติงานนั้น ๆ พร้อมวางแผนปฏิบัติก่อนลงมือปฏิบัติจริง
4. การจัดการ หมายถึง การจัดอัตรากำลัง การมอบหมายงาน การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบประจำบุคคล การจัดระเบียบการบังคับบัญชาในหน่วยงาน
5. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การกำหนดลักษณะการสื่อสาร การรายงานตามลำดับชั้น การส่งข่าวถึงกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
6. การใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ หมายถึง การโน้มน้าว แนะนำ การจูงใจ และการควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพสูงสุด
7. การประสานงาน หมายถึง การติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือหน่วยงานต่อหน่วยงาน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และเกิดการประหยัดทั้งด้านบุคคล วัสดุ เวลา และทรัพยากรอื่น ๆ ไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน แต่เป็นการทำงานที่กลมกลืน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
8. การประเมินผลงาน หมายถึง การตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย อย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง
9. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง สำนักงานที่ปฏิบัติงานในฐานะของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาคทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

10. ศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด
11. ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด
12. ปัญญา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่ของกระบวนการบริหารงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย บุคคล 2 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 กลุ่มศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัด ยกเว้น กรุงเทพมหานคร จำนวน 75 คน
 - 1.2 กลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัด จำนวน 147 คน
 รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 222 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดยอาศัยกรอบแนวคิดของรัสเซล ที เกรก (Russell T. Gregg) เป็นหลักในการวิจัย
 - 2.2 ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)
 - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale)
 - ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหากระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale)
 - 2.3 การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้
 - 2.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงาน

2.3.2 วิเคราะห์ขอบเขตของการศึกษา กำหนดกรอบแนวคิด และกำหนดข้อกระทง (item) เกี่ยวกับขอบเขตที่ศึกษา นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามให้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และครอบคลุมเนื้อหาที่จะวัด

2.3.3 สร้างข้อกระทงคำถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราส่วนประเมินค่า

2.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามหลักการดังกล่าว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษา

2.3.5 นำแบบสอบถามเสนอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ และปรับปรุงให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ถึงศึกษาธิการจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.2 จัดส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือแจ้งขอความร่วมมือไปยังสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำณวนค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (percentage)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหากระบวนการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

5. การนำเสนอข้อมูล

เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นตารางประกอบคำบรรยายแบบความเรียง

ลำดับขั้นในการเสนอรายงานการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับ คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอรายงานการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงาน ปัญหาของกระบวนการบริหารงาน ความเป็นมา บทบาทหน้าที่และโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบบความเรียง

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
 ราชการอ้างอิง

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย